НАРОДНИ БРОЈ 34.

„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, уторком на по табака.

Цена је за Аустро-Угарску:
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.

За Србију:
на четврт год. 8 дин., на по год. 16 дин.

Народни бројеви од петка, нарочито за шире народне кругове уређени, могу засебно да се претплате, а цена им је:
на 1 месец . . . . . 25 нов.
на четврт године . . . . . 75 нов.

ЗАСТАВА.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 нов. сваки пут.
За „Приposлано“ плаћа се 20 нов. од врсте.

ДОПИСИ шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ.“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Ст. Јефтића, главна улица

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 нов.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

БРОЈ 128. У НОВОМ САДУ У ПЕТАК 22. АВГУСТА 1897. ГОДИНА XXXII.

Српски клуб са програмом.

Од како је ера бана Хедерварија спутала у своје вериге уставност Тројединице, знало се само по имену „српскога клуба“, да у загребачком сабору има и Срба посланика. Вернијих слугу од њих није имао мађарски „поткраљ“ у Троједници, бан Хедервари, и ипак није био с њима задовољан.

Господар држи слугу и плаћа га докле га треба; и докле је способан за службу, дотле му и плаћа. Кад се једанпут одомаћи или није више потребан, баца га у страну као исцеђен лимун.

Први чиновник после бана у Троједници, био је све до скора Србин Дане Станковић. Данас га нема на том месту, и данас више нема подбана Србина. Васа Ђурђевић, председник сабора мораде уступити, да се направи места подбану Станковићу, да би се могло опет његово место дати Несрбину.

Све се то у часу десило после избора за српски народно-црквени сабор, кад ни један од ова два висока господина не бејаху изабрана за посланике. Дала се прилика Мађару Хедерварију, да покуша Србе отиснути, и он је то извео. Разуме се, да на овом не остаје.

При последњим изборима за троједнички сабор показало се на два на три места, да би искрени и родољубиви Срби и Хрвати могли удружено, лепо сузбијати данашњу владавину. Побојао се Хедервари самог тог појава, и дај да међу њих баци кост омразе. Исцеђени лимунови први су се морали ставити на расположење.

Али не остаде само на том. Удружена хрватска опозиција у својој адреси на сва уста виче против Срба и српских интереса. Ударила је баш оним путем, којим би јој Хедервари рекао да иде. Врло се лепо они допуњују на штету — Срба. Било је то много пута тако, и скоро увек тако, а „српски клуб“ спавао је сном мртвијем, као да му у жилама тече арнаутска крв, и ни каква знака од живота не даваше, јер је њему лично добро било.

Прави Хрвати, искрени и одани пријатељи своје домовине, а противници оних, што раде постепено али поуздано да их сасвим под себе подвргну, увиђају, да им једини спас лежи у искреном братском споразуму са Србима. На том се ради. И то су уочили и српски клубаши, па не могоше пропустити ову прилику, а да бану Хедерварију не рекну, да и они могу друкчије но данас.

У троједничком сабору устао је Васа Ђурђевић, и износи програм српскога клуба*) који се у начелу разликује од досадашњег рада Срба клубаша, а кад би се програм разредио, могао би да нађе додирне тачке са програмом оних родољуба, који раде на споразумном политичком раду Срба и Хрвата.

Изненада се родио овај програм. Клуб постоји много година, па откуд тек сад одједанпут програм? Није њега време родило или потреба клупска, него прилике, а изазвао га је бан. Но за то опет Ђурђевић у сабору изјављује, да су они уз владу, уз бана, јер су Срби — малени.

Искуство од више година учи нас, да Срби клубаши нису дизали свога гласа у одбрану многих тачака, наведених у данашњем програму свом. Искуство од више година учи нас, да су ти људи својим бирачима обећавали куле и градове, али од њихових речи до рада било је увек растојање као од неба до земље. Истина да се и сад њихов програм састоји из пуно лепих и китњастих речи, али само у рукама човека и перо је оружје. И кад знамо, какве су прилике изазвале да се обнародује овај програм, онда је „српски клуб“ истакао свој програм, да се јави жив, и мало да — попрети с песницом у џепу.

Нисмо далеко од догађаја, да видимо, к ко ће се клубаши на делу и извођењу свога програма показати. А да ће такве прилике скоро бити, за то ће се постарати бан Хедервари.

*) Доносимо га на другом месту. Пр. ур.

Нови Сад, 21. августа.

Завојевачка политика. Кад су се лане састали Руси и Французи у Паризу, пуна је штампа била о двојном савезу, који и ако не стоји на папиру, али је у срцима Руса и Француза, а као основ том савезу служила је политика за узајамну одбрану. Онда је тај савез сасвим друкчије изгледао и представљен је био, као противник тројном савезу Немачке, Аустро-Угарске и Италије. Данас то сасвим друкчије стоји. Савезни уговор потписан је у Петрограду и врх његов није окренут само против тројнога савеза Политика Руса и Француза неће послужити само у случају потребе за узајамну одбрану, кад их ко нападне, него се она данас истиче и као завојевачка политика, а то значи, да ће Русија и Француска заједнички се бранити од свакога и заједнички нападати свакога, ко се противи завојевачкој политици ових двају држава. То је политички тренутак, који узнемирује без разлике политичаре тројнога савеза, политичаре енглеске и све оне политичаре, који не стоје на доброј нози са ове две државе. Савез за одбрану чисто је помирљиве природе. А савез завојевачки ма колико утврђивао веру у мир, носи у себи клицу немира, чија је оштрица окренута према сваком, ко иоле, посредно или непосредно наноси штете интересима једне или друге државе. Политички ваздух напуњен је запаљивих материја. Савезни уговор, који је тако јасно обављен, ако хоће да има права на живот, мора показивати и каква успеха. Прва прилика показаће, колико он вреди.

*

Где је ту право и правичност? Ако се речи у политици могу икад мерити на осетљива мерила, мере се онда, кад их владари изговоре, јер данашњи државни систем у опће, био подигнут на како му драго слободоумној основи, носи у себи лично обележје владарево. Још више то важи са неуставну државу, као што је Русија. Руски цар је рекао, да жели мир на основи права и правичности, а те речи испуњавају груди малих и потиштених надом, да ће се политички разрачун свршити њима у корист Само то не иде у главу хрватским савезним странкама у Загребу, које траже права и онде, где га никако немају и где га само за то имају, што то иде у интерес Аустрији. Реч је о Босни и Херцеговини. Баш у оно време, кад руски цар говори о праву и правичности, Хрвати сматрају у предлогу за саборску адресу сасвим за природно, да се Босна и Херцеговина споји са краљевином Хрватском, чим оне доспеју стално под жезло аустро-угарскога цара и краља. Колико недозрелости лежи у овим речима? На чему оснивају Хрвати то своје хисторичко виртуално (утврђено) право? Да ли на томе, што у тим земљама живи готово искључиво „једнокрвни народ“, који они неће ни именом српским да крсте? Да ли на томе, што су те покрајине од увек српске биле и старој српској држави припадале, а само при најтежим приликама српскога народа на Балкану отимали се о њих без икакве правне надлежности Мађари и браћа Хрвати? Да ли на томе хисторичком праву, што је читав низ српских владалаца босанских носио разне титуле владалачке, које су тадашњи меродавници не само били позвани да признају, него и морали признавати, јер је требало сузбијати османлијску најезду? — Где вам је ту право и правичност?

Програм „српског клуба“.

1. Срби посланици на сабору краљевина Хрватске, Славоније и Далмације, сматрају исходиште свога политичког рада зак. чл. I.: 1868., зак. чл. од 30/9. 1873. (угар. зак. чи. XXX.: 1868. и XXXIV.; 1873.) те закон од 25./3. 1881., којима се уређују државно правна питања међу Угарском и и краљевинама Далмацијом, Хрватском и Славонијом.

2. Срби посланици стоје на становишту да Срби и Хрвати у краљевин Хрватској и Славонији имају једну исту судбину и будућност, те један политички задатак, па да су ова народна имена равноправна.

3. У српској народној црквеној аутономији гледају Срби посланици изражену целину православног српског народа и јединство српске православне цркве у земљама круне св. Степана, а у хрватско-слав. сабору, на којем се српски народни црквени споразум (?) развио и у зак. чл. IX.: 1868. уг. сабора, те у закону од 14. маја 1897. сабора краљевине Хрватске, Славоније и Далмације, који тај организам зајамчује, — налазе Срби чврст залог за народни живот и равно-правни положај српске православне цркве.

Са тих исходишта полазећи Срби посланици настојаће:

а) да се краљевинама Хрватској, Славонији и Далмацији нагодом зајамчена права у целини својој неокрњена очувају; б) да се осигура трајан и слободан развитак, те материјалан и културан напредак народа хрватског и српског у краљевини Хрватској и Славонији; в) да се слога и искрен споразум међу Србима и Хрватима развије и учврсти, те да оба народна имена једнако и свестрано призната буду; г) да се слободан и правилан развитак српске народне црквене аутономије очува, а нарочито, да се на српском народно-црквеном сабору донесене и по Њ. Величанству краљу сакциониране законске норме свестрано уважавају и извршују; д) да се српска народна застава као символ српског народно-црквеног живота легалним путем признаде; ј) да се равноправност ћирилице како код земаљских аутономних, тако и код заједничких уреда на територију краљевине Хрватске и Славоније проведе; ж) да се имену српског народа и језика у законима и наредбама достојно уважење даде; з) да се проведба српског аутономног школског за-

ПОДЛИСТАК

ПОСЛЕ СЛАВЕ У РУСИЈИ.

Петерхоф, 15. августа.

Последњи француски дани у Русији окрунисаше главу свој Русији. Народно одушевљење овде, у Петрограду а такође и у околини није могло срдачније и величанственије бити, нити сјајније.

Кад се узме у обзир, да Руси нису вични почастима и демонстрацијама, онда се тек може појмити прави значај овог руско-француског народног празника, ово одушевљење и народни савез, који је сада потврђен и дипломатима. Куд погледа око, свуд се виде француске и руске тробојнице, дивни накити, натписи, разноврсне пантљике и боје.

Летњиковци, куће, дрвећа, људи, и груди и шешири: све је то било накићено и у празничном руву. На шеталишту, у башти, парку, по улицама издалека се чује са многих страна убојна песма марсељеза и руско „Боже царја храни“. Чим престану свирати марсељесу, или „Боже царја храни“, захори се урнебесно: Vive la France (Живела Француска!) и руско громовито: Ура! На једном месту престану, на другом, трећем, десетом опет се чује: Vive la France! Ура! Vive союзъ (савез)!

Једном сељаку беше бацање капе у вис мало, он скиде чизме и поче их бацати од радости горе у вис. Чим се појави гдегод Француз, одма га љубе, довикују: Vive la France, и госте га.

Прећашњи дочеци ни налик нису на дочек Фора и Француза. Никоме пре није пало на памет, да се кити и онда тек одлази на музику, илуминацију и т. д. Продавале се свуда: кокарде, мале тробојнице француске, слике Фора. Једном речју весеље је ових дана јако подсећало на весеље српско, на српске сватове. Сви су били весели, радосни, одушевљени, особито кад се појави Француз, кад засвирају марсељезу, и кад запева каква гомила ту француску песму. И на немачко весеље ишла је светина, али онако, тек што то обично иде, а сад се мога видети штогод ново, не свакидашње. Само се по где-где нека лица заруменила и високо главу дизала, та су лица и главе биле — немачке. Нису се истицали, али ипак видело се, да и немачка крв није — вода.

Дочекали смо дакле, да се постигне оно, на чему се већ давно радило. Радило се не само у дипломатском кабинету него много у уредништвима и у образованим руским друштвима. Радио је Скобељев, Катков, Комаров, Татишчев и други. Радио је пре свега сам цар Александар III. Занимљиве су сада руске новине. да се види руско народно мњење.

Какав значај има овај руско-француски савез за Русе и Русију; какав за Словенство, какав за Српство? То су питања, на која је тешко сад одма, темељно и без сваке погрешке одговорити. Треба најпре да се сви тако рећи отрезнимо од весеља и радости. Савез је овај сазревао неких 15—16 година, па је сад тек сазрео. Нити је тројни савез онакав, какав је изнајпре био, нити је француско-руски онакав, какав је замишљен био Скобељевим. Пре је био у првом реду „рат“ и „бој“. Сад су обадва савеза пре свега савези мирног развића и европске равнотеже.

Не мора се све одма решавати мачем, крвљу, ратом. Много се постизава главом, радом, мирном борбом на просветном и привредном пољу, па и на пољу политичком. Русија је непрестано мачем добијала а пером губила; Италијанци и други обратно, обично су били бијени, а добијали су дипломатским, мирним просветним путем. Како су Срби пролазили, зна се и онако без објашњења.

Треба се дакле борити и у мирно време, мирним путем: радом, главом, путем просвете и газдинства.

Руска је дипломација такође руска по закону, али погледајте имена министарства спољних послова до јуче, препашћете се. Разумећете онда много што-шта.

Савез с Французима означава распад с Немцима... Спољашња политика неће више бити онаква, каква је била, и не сме бити. Она ће бити пре свега руска, а тиме више и словенска; мораће бити више народносна, па и народна.

Но пошто спољашња политика не може бити без везе са политиком унутрашњом, то ће се морати и унутрашња политика преокренути на народносну и народну страну. Још многи Руси не виде, ко им кроји капе. Немци шкрипе, а то је добро, то је најбољи доказ, да смо сада на добром путу. Само да не сметају бунтовници и себичњаци, па ће добро бити. Садашњи је тренутак врло добар и повољан. За то свршавам с искреним ускликом: Живела Русија! Живела Француска! Живео руско-француски савез!

Јечинац

ПРИЈАТЕЉСКО ПИСМО.

Драги Хенриче!

Година дана је већ протекла, како се каним, да ти напишем ово — заиста мораш признати — пријатељско писмо. Што нисам пре учинио, узрок је врло прост и оправдан. Нисам ти прво писао зато, што сам се надао, да ћеш ти као зрео човек и сам увидети, да си врло кривим путем пошао и да ће тај пут и тебе и целу твоју породицу до грозне моралне и материјалне пропасти одвести; друго пак, нисам ти писао за то, што нисам хтео, да се мешам у твој породични живот, што и мени самом не би годило, кад би се когод у мој породични живот мешао.

Али превелика љубав како према теби, драги мој драги Хенриче, тако исто и према твојој драгој породици, коју исто тако штујем, као и тебе, нагони ме, да ти пишем.

Ну најглавнији је узрок, што ти нисам писао, што си ти увек, кад год сам само у шали бацио поглед на ону плавојку, прекорно погледао и опоменуо ме на светињу брака!

Молим те, драги Хенриче и пријатељу мој, кад примиш ово писмо, немој да се разгневиш,

кона омогући; и) да се из земаљских средстава размерна дотација српским народно-црквеним областима за српско црквене и просветне цели издаје; к) да се на темељу равноправности и слободе савести интерконфесионални одношаји уреде.

Политички преглед.

Аустрија.

Пред Аустријски сабор, који ће се у Бечу састати, изнеће се на дневни ред: Избор делегација, привремено поравнање с Угарском и предлози за пружање држав не припомоћи, кад у земља наступи невоља. Док се не изаберу делегације и привремено поравнање с Угарском не изведе на чисто, неће се онај трећи предмет о државној помоћи узети у претрес. На тај начин држи аустријска влада да ће протурити предлоге, који морају безусловно дотичног дана прећи, и тако ће опозицију довести у теснац, да не предузима опструкције бар у тим тачкама.

Тројединица.

У тројединичком сабору води се још адреска дебата. У седници од прошлог понедељника говорио је Васа Ђурђевић. У говору своме дотакао се адресе од 1894 год. у којој су први пут српске жеље обелодањене, што је хтела и адреса коалиције да учини, али је то испало врло нејасно. Говори о политичком становишту Срба од 1860. овамо. Сећа се како је некад у младости идеалисао о Свесрпству и Свеславенству, па се на чињеницама разуверио о томе, а таку идеалну политику тера и странка права, а не може подупирати хрватско државно право, јер оно одриче Србе. Држи да Срби (посланици) правилно раде, што потпомажу садашње стање. Мали народи морају се увек ослањати на закон, јер ће се иначе изгубити. Износи да је заслуга садашњег бана: дух слоге и народна мисао. Изјављује поверење влади и бану. Заст. Поточњак је противан адресама у опће, јер су то остатци уредаба из средњег века. Адресу мањине с тога је потписао, што је оправдано да се у адреси изнесу све потребе и стање народа. Критикује рад владин која је много шта шта пустила у шаке Мађарима. Критикује поједине предговорнике. Особито критикује банов рад, па рад Срба заступника у тројединичком сабору, за које је — вели — „Застава“ рекла, да не заступају српски народ већ своје интересе. Жао му је што при препорођају хрватском није примљена ћирилица за писменост. Он сматра Србе, Хрвате и Словенце као један народ и не би као Ђурђевић, истицао неке ситнице од потреба српског народа, него би све оно тражио и за Србе, што и за Хрвате. На крају указује на лоше имовно стање народа и да не треба измишљавати програме са силним великим питањима и њима се натезати, него се треба позабавити са питањем о бити и не бити, са питањем глади и невоље. У седници од после подне критиковао је Ђурковић поново опозицију. Изгледа му, вели, као орлови који су јако спустили крила. У погледу буна које су биле 1872. и 1883. увек у једном крају, он је тога мишљења да не треба да народ плаћа за агитацију опозиционе господе. Адресу опозиције назива лакоумним чином и не прима је него ону већине. Заступ. Зорић говорио је за адресу опозиције, а тако исто и заступник Хегедић.

— У седници од уторника говорио је др. Т. Недељковић. Хвали већину да савесно врши своју дужност и — вели — да је то знак напретка, што је све незадовољно са садашњим стањем. Заст. Мазура говори против бана који је рекао да опозиција тера шпекулативну политику. Бан Хедервари је побијао тврдње и наводе заст. Мазуре. Полемише са наводима предговорника у погледу тумачења нагоде. Др. Амруш говорио је у прилог опозиционе адресе. Дотицао се и Срба и разуме се у духу правашком.

— У седници од среде говорио је др. Брешћенски. У дугој беседи поново је истицао она главнија начела која су у адреси опозиције истакнута, заступа их живо поново и истиче да је и штампа уочила разлику између адресе владине и опозиционе. После њега је говорио бан. О томе ћемо донети извештај у идућем броју.

Француска.

С пута из Русије стигао је у уторак председник Француске Фор и министар спољашњих послова Ханото у Динкирхен. Ту су их дочекали француски министри и министар председник Мелине поздравио је Фора у име владе. Многи свет је радосно клицао. Ту у Динкирхену је прегледао трговачку комору и болницу. Градско веће приредило је заједнички обед и ма да је киша падала светина се свуда слегала, куд год је Фор ишао. При обеду изговорио је председник републике Фор ове речи: „Ви ће те схватати, да се моје мисли обрћу великој царевини, која је француској републици у особи њеног начелника величанствени дочек спремила, за чијом успоменом сад наша срца куцају у родољубивом осећању“. — У Паризу су многе куће заставама окићене. Брзојави из унутрашњости стижу, у којима се јавља, да се повратак Форов свечано прослављ. Силан свет дочекао је Фора у Паризу и отпратио га у палату. На тргу пред опером предао је одбор париских трговаца Фору адресу на подигнутој за то узвишици На све стране ориле су се узклици: Живео савез! Живела Француска! Живела Русија! У вече је био Париз осветљен.

Индија.

Вести из Индије гласе: Војска је предала полицајну тачку Шимоари у бреговима Самана и устаници су је спалили. Племе Оракзајис напало је место Кахи, попалило и опљачкало Кланац Кохат јако су посели Африди. Енглеска војска је усредсређена код Матани Устаничка племена скупљају се у великом броју на висовима око Маха на железничкој прузи. Два призната Белуџистанца са многим становницима из пограничних села прешли су у Авганистан.

Глас из Босне.

Вјељина. Врлопоштовани госп. уредниче! Сви српски (а и неки страни) независнији листови пуни су дописа из наше Босне поносне, а сад по милости нашијех културтрегера јадне и жалосне, у којима се изнашају дјела, управо недјела нашијех власти. Па и овом приликом присиљени смо ми да вам опет једно од многијех таковијех недјела јавимо. Једне вечери око 10 сахати наиђе полиција на двојицу младића, који иђаху кући са ашиклука. Одмах их задржи и запита, камо иду „тако доцкан“ и одакле полазе, а кад јој ови рекоше шта је у ствари, полиција их пропусти с наређењем да одмах иду кући. Чим се расташе с овом полицијом, одмах наиђе на њих друго одјељење полиције, које их то исто запита, и којему они исто, што и првима, одговоре. Међутијем наиђу туда жандари, па кад виђеше момке ове и полицију, прозборише с овом неколико ријечи и наше ти младиће везаше и отјераше у затвор, а нису с њима ни ријечи проговорили. Тако они цијелу ноћ одлежаше у затвору ни криви ни дужни а полицајни комесар, да би ваљда показао врхунац своје власти, нареди ујутру, да исти младићи који су иначе од одличних младића, као прости злочинци чисте чаршију. Но ипак ови благодарећи својој вештини некако измакну испред полиције, дођу до предстојника и све испричају па и то, да је за њих, као невине, велико понижење да чисте чаршију. Предстојник напослетку попусти и пусти их, ал им забрани да убудуће не смеју бити на сокаку после девет сати. Ето то је слобода босанска. Но и то је маленкост према овоме, што долази. Послије неког времена ухвати опет полиција једног од овијех момака на ашиковању, и одмах га склепта, одведе у затвор и оптужи га котарском суду, како је хтио да закоље ђевојку. И овај сиромах чамио је у затвору 15 дана, док се је водила истрага. На основу њихова истраживања буде он осуђен и осуда послата на одобрење окружном суду а он међутијем није ни знао, каква му је осуда. Окружни суд не одобри пресуду но је врати котарском суду натраг и овај се једва „смилује“ и пусти тог младића на слободу, ал истрага је и опет настављена, а кад дознам за резултат њезин, гледаћу да вам и то јавим. Ето вам дакле још једнога од силнијех примјера правдољубља и уредности онијех, који су дошли да земљу, измучену турскијем зулумом, излече и уреде. У осталом та дјела и не требају нашег коментара. Из самијех факата може свако увиђети насилне поступке нашијех уредитеља. Српско ви поздравље!

Посавац.

ДОПИСИ.

С пута кроз Сријем. (Јади народа. — Како се у народу примила одгода сабора.) Чувени астроном Фалб, проричући критичне дане у години, знаде се више пута преварити; и ако нам се прик зује у тој струци пророк, — пророштву његовом неприписујемо баш тако велику важност, прем више пути и погоди. — Не знам, како је о овој години пророковао, но сумњам, да је и сами Фалб могао знати, да ће ова година овако неродна и жалосна бити, као што је у истину. Народ ће је запамтити . . Страх је завладао у народу . . . Глад је на прагу! . . Котобање су празне, скупоћа је у храни завладала, и сви су изгледи, да ће и најбоље газдинске куће — овом годином раковим кораком поћи. Буд је неродна била ова година, туд ето у њој завладаше и разне болести и заразе марвенске, које оронуше благостање народно, па сад са највећим очајањем сваки гледа у мрачну будућност своју . . . . Донекле се и нада — роднije и боље друге године, . . . па ако га још и тада превари, — онда, — пропаданије за народ наступило је право.

Народ у Горњој Крајини, Лици, Крбави и на Кордуну, — научио је подносити јаде и невоље гладних година, пошто тамо немају тако добрих и питомих земаља, као овђе у Сријему, Бачкој и Банату, — а што је хрђава и слаба — ни по јада! — да свака задруга бар толико земље има, да може добити хране да прехрани своје укућане; — али тамо је насељено и пораздељено тако, да најбољи газда — за вријеме родне године — једва ако добије толико хране, да може себе и своје до ђурђева-дна прехранити. Ова скупоћа скупо ће стати сиромашни онај народ.

Уза све невоље ове, које снађоше овамошњи српски народ, ипак се живо интересира сваки појединн о судбини Петровданског српског сабора, која га снађе. — Одгађање овога сабора — тако је потресло душу народну, да сада, кад су га срвале недаће различите у овој години, размишља и о судбини цркве своје и народне српске школе своје, која неуређена стоји, а уредити је не дају баш они, који су звани и позвани, да је уреде и бране, па чак и живот за њу да полажу. — Међусобно се питају: „Шта ће бити са овим одгађањем? — Зар ће Пешта у догматичним и каноничним питањима цркве наше да нам правац дава? — Имали патријарх срца и душе, — имају ли српски епископи и 'зере „црквене свијести“, да у обрану ни један не устаје!!!. . .“

Тако се ето народ наш пита, а глас народа, глас сина Божија, па шат доћи ће вријеме, да ће и тај глас народа имати своју одлучујућу реч. И то ћемо да сачекамо.

Станков.

Вести из места и са стране.

Румски грађани приређују у недељу 24. августа о. г. у тамошњој цркви св. светих, парастос Ђури Цвејићу, Павлу Јовановићу-Србобрану, Сави Белановићу, Никодију Савићу и Николи Манојловићу-Рајку. На парастосу ће појати румско српско певачко друштво.

Пекарски штрајк у Будимпешти. Пекарски момци у Будимпешти спремају се да штрајкују. Они се туже да у супрот строгој министарској наредби морају опет да раде и преноће у нездравим локалима. Сем тога газде су због скупоће жита отпустиле многе момке, те ови који су у радњама морају да раде у место 16 сахата, 18 па и 20 дневно. Пре штрајка поднеће своје жалбе претпостављеном заступству занатлијском, па ако им се жалбе не уваже почеће штрајк од сутра.

Војне вежбе. У прошлу среду започеле су велике војне вежбе 1. и 2. кора Краковско-бечког гарнизона у околини Бистрице под заповедништвом Бека шефа генералног штаба. На вежбама је присутан и краљ.

Руска абисинска експедиција коју води пуковник Леонтјев дошла је у Цариград и донела султану на дар грб израђен од коже воденог коња, украшен златом уз то још једног лава. Руском цару носи на дар два врло лепа коња и два бивола. Још је Леонтјев донео и два својеручна писма Менеликова једно за султана, а друго за руског цара.

Ноблова награда против рата. Шведски мерник Алфред Нобел оставио 200.000 круна као награду за оно дело у књижевности или уметности које би најмоћније агитаторски делало против рата. Ускоро ће се у Норвешкој изабрати један одбор да досуди ту награду. За сад се држи да ће награда бити досуђена Василију Верешчагину славном руском сликару.

Покрадене лубање владарске. Јавили смо да су из костурнице у Стојном Београду нестале лубање краља Матије и Великог Лајоша. Сумња за ово пала је на др. Едмунда Тускаија, да је ради антрополошких студија украо лубање. Тускаи је тражио од државног одветништва да се у тој ствари спроведе истрага, али је одветништо ту ствар као застарелу одбило.

Кратке вести. Управа краљ. српског позоришта у Србији треба 10 младића за штатисте; плаће ће им бити од 40—60 динара месечно. — На вишем медицинском женском институту у Петрограду, дозвољено је, да и нехришћанке могу слушати. — У Петрограду раде на скупљању прилога, да се за спомен Форова доласка у Русију подигне статуа мира близо Невског проспекта; статуа ће бити израђена од бронзе. — У Сморгонију у Русији изгорело 350 кућа и 10 творница; шест особа је платио животом. Новчана штета је огромна. — На станици железничкој код Вовинкела сударили се влакови; два путника су погинула, 12 је тешко рањених и два лакше. — У Бечу је затворен Мориц Гутман који је правио лажних меница у вредности 26.000 фор. — Славни психијатар Цезар Ломброзо бави се у Будимпешти у намери да разгледа медицинску школу.

Најновије вести.

Устав Србије. Кад се краљ Александар врати с путовања, предузаће се предрадње за ревизију устава.

Министарска криза. Долазак кнеза Фердинанда у Софију доводи се у свезу са министарском кризом. Одступање министра финансија Гешова потврђује се.

Немци и Чеси у Аустрији. Изгледа, да ће Бадени задобити већину у преговорима која ће моћи својом снагом да стане на пут мањини саборској, што смета раду. Чеси траже равноправност с Немцима и не попуштају. Бадени тражи, да се измени пословни ред у сабору.

па да га бациш у несите чељусти прождрљивом пожару да га у тренутку прогута, него га прво пажљиво прочитај и ладно размисли, па онда не марим, чини с њиме што ти драго . . . Хоћеш ли пак, и од сад, као до сад, самном поступати или не, то су твоје ствари; буди уверен да сам ти ја увек искрени пријатељ.

Теби је већ и сувише дугачак увод мога писма; је ли мој драги Хендриче? Верујем ти; зато више и нећу да те мучим са уводом, него ћу да пређем на ствар

Драги вријатељу! Срце ми се у грудима цепа кад само помислим на твој клизави пут, којим си пошао. Или ти мислиш да твој пут нико не прати? Мислиш ти да ће тај пут твоје несреће — за који не само што ја знам, него и цела варош па и цела околица — у тајности задржати? Мислиш ли, да нико не зна, да ти поред твоје законите жене, која ти је грдан иметак донела, која ти је шесторо красне дечице дала гледиш другу? О, веруј да зна. Знамо и видимо, да си ти сасвим други човек постао од како си се упознао са оном намигушом, која прети да растави мужа од жене, с којом си већ више од петнајест година у срећи и миру и задовољству живео. Твоје познанство са госпођицом Магдом одвешће те коначно у моралну и материјалну пропаст. Од како си ступио у велико пријатељство, ти ниси више пријатељ своје куће, своје радње, ти ниси више муж своје венчане и верне жене; ниси отац своје рођене деце; па ниси ни син више оног старога болнога оца, који се већ месецима болан, без синовљеве неге и љубави, по постељи преврће. А што Хенриче? . . . Зар је она намигуша Магда вреднија од твоје Пауле, која ти, поред шесторо деце, кућу у реду држи и негује оца твога болног? Зар ти више ниси син оног оца, за којег си једном приликом себе жртвовао, само да његов живот спасеш? Сећаш ли се Хенриче оне бурне новембарске ноћи, када хтедоше мутни вали узбурканог Дунава да ти за навек оца прогутају, али ти им скочи у разјарене чељусти и избави оца свога. А сад си за њега сасвим заборавио!? . .

Док ниси ту несрећницу упознао био си други човек, други отац, а сад си се отуђио; бацио се њој у лажни загрљај. Ах, Хенриче! Твоја најмлађа ћерчица раширеним ручицама весело ти трчи у сусрет вичући: Тата! Тата!. — А ти несрећни човече, немо и хладно прођеш поред невинашцета; тек ако је само малко погладиш по мекој смеђој косици, иначе не дај боже да си онај добри отац који си пре био.

Зашто си Хенриче заборавио на срећу своју, кућу своју и породицу своју?!

Прошлог месеца, једног дана, беше ти рођен дан. Истога дана, као обично, дођоше дечица да ти честитају, у нади, да ћеш их, као обично, обрадовати родитељском љубављу и даровима, каквим обично родитељи при таким приликама своју децу обрадују, али ти си их тако хладно примио, да су сва деца невесела лица из твоје собе изашла. Међутим, на ону која те опила лажном љубави, ниси заборавио: за доказ да си још већма за њом полудео купио си јој драгоцену, са дијамантима украшену златну гривну. Својој деци ниси ни за новчић ништа купио, а њезино мало дете сво си у свилу заодео. Па ти мислиш да за то нико ништа не зна?! Та и оно псетанце намигушино више милујеш, него своју децу!

Ја знам драги Хенриче, да би се ти радо оставио оне, која те је већ пола упропастила, која те је од жене, што те онако ватрено љуби, раставила; која ти је твоју децу из родитељског загрљаја истргла. Али не можеш, јер те је залудила, занела те је својим удварањем и лажном љубави. А што да не можеш? Зар ти ниси господар од своје нарави? Та ти беше некад узвишен над свима страстима, па од куд сада тако да малакшеш?

На завршетку овог писма, молим те још једном, да напустиш тај клизави пут, који ће се, како ми изгледа иначе само с трагедијом моћи свршити. Твоја Паула сваки дан плаче и можда би се до сада већ и какво зло излегло, да је ја не уверавам, да си се већ одрекао несрећне љубави и да ћеш и опет бити веран муж, добар отац и син, и пријатељ своје куће и радње, коју си већ скоро упропастио.

Прими искрен поздрав од твога искренога пријатеља и поштоватеља.

Ти већ знаш ко сам.

ПРИВРЕДНИ ДЕО

ЗА ТРГОВИНУ, ЗАНАТЛИЈСТВО И РАТАРСТВО.

ГЛАСИЛО СРПСКОГ ЗАНАТЛИЈСКОГ УДРУЖЕЊА.

Полу-годишњи извештај*)

о раду и стању новчаног завода „Српске задруге за међусобно помагање и штедњу у Новом Саду“ за време од 1. јануара до 30. јуна 1897. године

Из свију досадашњих, тако и из овога извештаја види се, да ова задруга која је пре 27 година основана, по замисли и основи првог осниваоца и покретача „Задруга“ ове врсте Шулце-Делића — ради и знатно напредује, те, не да се у том добу свога рада придржавала само онога одређеног круга којег је Делић за Заводе те врсте прописао — него је својим сталним напредовањем и сигурним радом стицала све то више пријатеља, поштовања и поверења код својих честичара, чланова и улагача, те у предузимању разноврсних послова — који су јој основним правилима одређени — стала на основу и развиће рада, осталих великих новчаних завода, деоничарских друштава — који по правилима имају шири круг рада, него оваке честичарске задруге — и водећи са истима утакмицу предузимала као и они, све банковне штедионичке послове, а себе тиме тако подигла и унапредила, да је стала у ред међу прве и највеће српске новчане заводе.

Из полу-годишњег извештаја, који нам је при руци, вадимо главније огранке њена рада, те их овде пред ширу публику износимо.

*

Целокупан промет рада

изнео је — — — —	ф.	7,180 848 52
који је већи био од лањског у	ф.	1.610.972 02

а то је најбољи доказ, да је рад знатно унапређен по свима гранама заводова пословања.

На благајници је примљено готовине — — — —	ф.	1,175.500·51
а издато је — — — —	ф	1.168.221·87
само новчани промет дакле износи — — — —	ф.	2 343.722 38
Улога на штедњу са остатком од прошле године укупно је примљено —	ф.	752.359 14
Од 1. јануара до 30. јуна углавничено је камате —	ф.	12.231·81
Свега	ф	764 590 95
Од тога је враћено улагач.	ф	164 662 67
По том је 30. јуна 1897. преостало улога — —	ф.	599.928·28
Од прошле године повећани улози за — — —	ф.	34.731 78
Укупан промет у улозима био је — — — —	ф.	**929.253 63**
Есконтни послови са меницама: Са остатком од прошле године свега је издато зајмова на менице	ф.	1,187.091·63
Од тога је исплаћено —	ф.	723.879·89
Преостало је стање 30. јуна 1897. год. — — —	ф.	463.210·74
Према лањском повећани су зајмови за — — —	ф.	78.493 00

Услед тога знатног повишења зајмова у меничкој радњи и ре-есконтовање наших меница било је доста живо.

Свега је ре-есконтовано за	ф.	218 560 60
Од тога је отплаћено —	ф.	154.917·60
Преостало је 30. јуна 1897. неплаћено — — —	ф.	63.643·00
По томе је било промета:		
у есконту меница — —	ф.	1,910.971 52
у ре-есконту меница —	ф.	373.478·20
Свега	ф.	2,284.449·72
Сада је више од лањске године за — — — —	ф.	567.877·80
Личних зајмова на обвезнице издато је свега —	ф.	161.523 58
Од тога је отплаћено —	ф.	39.725·89
Преостало је стање 30. јуна 1897. год. — — —	ф.	**121.797·69**
Зајмова уз грунтовно осигурање издато је свега	ф.	210.534 21
Од овога је отплаћено —	ф.	17.094·63
Преостало стање 30. јуна 1897. год. — — —	ф.	193.439·58
Веће стање од лањског за	ф.	**41 565 97**
Разних предујмова издато је за— — — — —	ф.	45 725 40
Враћено је — — — —	ф.	7.134·30
Остало стање 30. јуна 1897.	ф.	38.519·10

Поводом тако великог рада „Задруга“ је имала послова са страним заводима у текућем рачуну: или је примала или плаћала трећим особама за њих:

Свега је на рачун страних завода издато — —	ф.	416,634·80
Од тога је примљено натраг	ф.	405.705·49
По том остало Задругино потраживање код истих за	ф.	**10.929.31**

Укупна заводска главница износи:

5. кола:		
У редовној и збрис. главн.	ф.	102.372 97
У делимку не исплаћеном	ф.	1.085 15
У резервном фонду — —	ф.	18.132 26
	ф.	121.590 38
6. кола:		
У честичарској главници	ф.	42.212·10
У делимку — — — —	ф	566 56
У резервном фонду — —	ф.	1 094 00
	ф	43.872 66
Засебни резервни фонд —	ф.	3.467·01
Укупно	ф.	168.930 05
Задруга има 2 своје куће у вредности — — —	ф	**15.598·39**
Укупно стање завода као актива 30. јуна 1897. г. износи — — — —	ф.	854.738·45
које је јаче од прошлогодишњег у — — —	ф	113 832 25
Пасива је заводска укупно	ф.	839.991·39
Кад одбијемо ову **пасиву** од горње **активе** добијамо разлику од — —	ф.	14.747 06

као постигнуту чисту добит за прво пол. гође 1897.

Ова је добит постигнута на темељу склопљеног прегледа од укупних прихода и укупних расхода задруге од 1. јануара до 30 јуна 1897. и то:

а) Прихода је утекло:

Камате по зајмови:		
Од меница — — — —	ф.	20.881·53
Од обвезница — — —	ф.	5.056 58
Од хипотекарних зајмова	ф.	7.934 35
Од разних предујмова —	ф.	1.742 62
Свега камата	ф.	35.615 08
Осим тога још разних прихода— — — — —	ф	2.094 57
Укупни приходи	ф.	37 709 65

На против овоме:

Укупни расходи:

Камате по улозима — —	ф.	12.922·94
10% порезе на исте — —	ф.	1.292 30
Реесконтне и одобрене кам.	ф.	2.074 52
Укупне порезе — — —	ф.	2 345·78
Укупне плате — — —	ф.	3.445 00
Трошкови. станарине и др.	ф.	882 05
Укупни расходи	ф.	22.962 59
Кад се одбију сви раходи од горњих прихода добијамо	ф.	**14.747·06**
као постигнуту чисту добит у првој полу год. 1897.		
У 1896. полу години изнашала је чиста добит —	ф.	11.489·24
а то је у овој години —	ф.	3.257·82

више заслужено.

Кад повучемо паралелу **добитка** и **губитка** 30 јуна 1896. и 30. јуна 1897. видимо ову разлику:

	30./VI. 1897.	30./VI. 1896.	30./VI. 1897. више
Укупни приходи	37.709 65	32 141·64	5 568·01
Укупни расходи	22.962·59	20.652·40	2.310·19
Чист добитак	14 747 06	11.489·24	3 257·82

Горњи бројеви су непобитна чињеница који у свему казују леп рад и напредак ове наше најстарије српске новчане установе

Нови Сад, јула 1897.

Д—вић.

*) Због нагомилатог материјала мало закашњено. Прим. Уредн.

Трговина свежа воћа.

Као што сам у привредном делу претпрошлог броја „Заставе“ изнео вредност живинарске трговине, а нехат и немар наш осудио — јер стојимо скрштеним рукама — срљамо у пропасти не крећемо се напред, пуштамо странце — Чавуте пред нас, тако хоћу да рекнем о и воћарској трговини. Како стојимо према једној, тако и према другој. Но ипак са воћарском трговином у нечем боље стојимо. Ту се већ може рећи да смо нешто више заинтересовани, али опет у правом смислу нисмо, јер у њој су ангажовани већином наши неокретни и неписмени људи, читати и писати не знају, те смо опет на оном истом и старом месту. Такви људи шкоде себи и самој трговини. За стварање темељне трговине треба и стручна знања, права и јака трговачка снага.

Куд би ми отишли, кад би ту трговину предузели трговци свесни и образовани.

Узмимо само за пример Талијанца, Штајерца, воћарске трговце, каковог је гласа стекао на европској пијаци њихов извоз. Но ово се ни из близу не може сравнити, јер где смо ми са нашим производом заостали од њих. То и нисам хтео рећи, него наведох само за пример и сравњење трговца, јер њихов извозник знаде више језика, чита и пише, а без тога се трговина не може развијати. Друкче би и ми стајали, кад би бар изблизу могли шљима се у упоредити, но за то још треба много времена и тврде воље. Па и наше воћарство је просто, јер наш народ не оплемењује воћке, нити се бави воћарством, а то је опет немар и нехат наш. Кад би само и један знао колику хасну може воћка човеку принети, то за цело не би овако жалосно са том производњом стајали; но о том није реч, нити ми је намера говорити. То остављам позваним и стручним.

Читао сам више пута какову користноси воћка, но ни изблиза нисам могао мислити, да је трговина и извоз такви колосалан; дивећи се њој нисам могао ладно опаске те прећутати. Нагоњен жељом хоћу ево да српском трговцу ово суочење наведем.

Ми ако немамо племенита воћа као други, то ипак имамо га у неколико и нисмо сасвим без воћа. Од нашега воћа шљива и грожђе прави велик промет, а код нас је јак производ с којим би могли извоз направити, како овде у земљи, тако и уноземству. Колике силне милијуне кила троши и промеће трговина с воћем, шљивама и грожђем, и какву велику хасну с те стране добија народ и држава.

Па како ће дакле онај, који ни читати ни писати не зна, ту трговину водити и стећи јој светска гласа, и утакмицу створити? Зар нису ту у првом реду позвати наши трговци да у интересу трговини и држави тај посао својски подупру и у своје спремне и способније руке предузму те према данашњем духу да је унапреде и живота друга даду?

Набрајати редом све тегобе, то би далеко одвело, али за пример навешћу случај неписменог и нетрговца, са писменим и трговцем. Онај неписмен потчињен је овоме другом а овај ради с њим како он хоће, и по ћефу, јер му је онај први свагда у руци. Држи га у шкрипцу као мачка миша, ни ти зна о свету нити чита што За њега су то шпанска села, што се догађа с том трговином, него зна оно што очима види и ушима чује. Не познаје светски обрт и напослетку подлегне.

Ето тако стоји наш данашњи српски извозник према другом. Ово је врло ружна али истинита слика данашњих наших прилика. Радовао би се, кад би се и ово друкчије обрнило. Пренимо се и одајмо се на подизање и извоз воћа. А сузбијајмо конкуренцију.

Будимпешта, августа 1897.

Ђорђе В. Жекић.

приват. срп. агент и комисионар. будимпештански трг, Sütö utza 6.

Вести.

Жетва у Угарској. Пред нама су бројеви који нам показују жалостан успех жетве у Угарској. Угарска има ове године делимично рђаву жетву за сваку грану хране. Један део југозападне Угарске имао је добру жетву, али је ово изузетак, а у целини је жетва далеко испод средњег рода. Каквоћа хране је због киша трајава. Ово особито важи за пиварски јечам. Министарство земљоградње издало је бројеве и по њима је жетва пшенице и ражи испод средње жетве за 40 процената, жетва јечма испод 35 проц. а жетва зоби испод 25 процента.

Телефон између Будимпеште и Берлина. Ова пруга дугачка је на 1000 километара и отворена пре неки дан. Овим чином положено је много, да се између две престонице живље и брже достављају извештаји Ове станице биће отворене у обе вароши од 7 сати изјутра до 10 сати увече. Само у подне $12^1/_2$ до $2^1/_2$ сата неће бити отворено звање.

Промет шећера. Творнице шећера у Угарској предузеће ове године раније промет шећера него иначе. Велика трговина у Серенчу отпочеће свој рад првих дана месеца септембра. Промет шећера у Ческој задоцниће мало, јер шећерна репа за сад необично споро сазрева. Шећерни трг је живахан и пун воље за куповањем. Чист фини шећер за трговину стаје 11 фор. 5. н. за јесен 11 ф. 80 новчића.

„Славија“ друштво за осигурање. Г. Никола Станков-Кукић, из Загреба, као заступник банке „Славије“ Прашке, **јединог** славенског нашег завода, путује овуда, по Срему, Бачкој и Банату, у намери, да се код тога друштва Срби осигуравају.

Порез на берзу у Аустији. Последњег августа објављен је закон о порезу на берзу, а од 1- новембра ступа овај закон у живот. Пре но што ће се увести повишење пореза на берзу, сазива министарство финансије анкету у намери, да се посаветују о начину, како да порез на берзу што мање буде сметао промету берзе. У ту анкету сазвало је министарство заступнике бечке, прашке и трстанске великих новчаних завода. Мисли се, да ће се овде претресати само техничке појединости овога пореза. Међу тим биће да ће ова анкета имати посла, да колико узмогне умилостиви закон о порезу на берзу, јер се међу тим члановима налази и — Херц и Епштајн!

Гласање о врапцима. У околини вароши Париза позвали су домаћине, да ови даду свој глас, да ли је врабац корисна или шкодљива животиња. Од 68 опћина само њих пет се није тужило на врапце. 46 опћина међу тим је захтевало, да се врапци тамане на сваки могући начин. Између осталог тврде, да врапци годишње начине штете у околини Париза за 100.000 форината и више. На њивама и пред жетву читавим седмицама се не хране зарезницима. — Од овог француског штеточине, тешко и нами да је бољи.

Званичне забелешке будимпештанске берзе

од 19. (31.) августа.

Пшеница банатска, стара, каквоћа по хектолитру од 77 до 81, цене од 100 килограма од — ф. — н. до — ф. — нов.; потиска стара, каквоћа по хектолитру од 77 до 81 цена од 100 килограма од — ф. — н. до — ф. — н.; нова од 11 ф. 90 н. до 12 ф. 25 н. пештанска, стара, каквоћа по хект. од 78 до 81, цена од 100 килгр. од — ф. — н. до — ф. — нов. нова од 11 ф. 85 н. до 12 ф. 20 н.; бачка, стара какв. по хкл. од 77 до 81, цена од 100 кгр. од — ф. — н до — ф. — н. нова од — ф. — н. до — ф. — н.

Раж, нова, прве врсте, каквоћа по хектолитру од 70 до 72, цена од 100 кгр. од 8 ф. 40 н. до 8 ф. 50 н.: друге врсте, каквоћа по хектолитру од 70 од 72 цена од 100 кгр. од 8 ф. 30 н. до 8 ф. 35 нов.

Јечам, нови, за пиву, каквоћа по хкл. од 60 до 62. цена од 100 кгр. од 6 ф. 60 н. до 6 фор. 80 нов.; за печиво, какв, по хл. од 62 до 64, цена 7 фор. 10 н. до 7 ф. 80 н.; за пиваре, каквоћа по хектолитру од 64 до 66, нова 8 ф. 10 н. до 10 ф. — н.

Зобнова, каквоћа по хектолитру од 39 до 41 цена од 100 кгр. од 6 ф. 25 н. до 6 ф. 50 нов.

Кукурузстари, банатски, какв. по хл, од — до —, цена од 100 кгр. од 5 ф. 08 н. до 5 фор. 10 н. остали, каквоћа по хкл. од — до —, цена од 5 ф. 20 н. до 5 ф. 05 н.

Репица, каквоћа по хектолитру од — до —, цена од 100 кгр. од 12 ф 20 н. до 13 ф. — н.

Проја, каквоћа по хектолитру од — до —, цена од 100 кгр. од — ф. — н. до — ф. — н.

Маст, 100 кгр. 58 ф. — н.

Сланина, 100 кгр. 55 ф. — н.; сушена 59 ф. 50 н.

Шљиве, босанске 100 кгр. од — фр. — н до — фор. — н.; славонске 100 кгр. — ф. — н.

За пренос робе на лађама плаћа се до Будимпеште од 100 килограма по Дунаву: од Панчева од 23 нов. до 27 нов. од Новог Сада од 21 нов. до 23 н. од Бездана од 13 н. до 15 н; по Тиси: од Сегедина од 27 н. до 29 н. од Сенте од 26 н. до 27 н. од Тителе од 24 н. до 25 н.; по Сави: од Митровицо од 32 н. до 34 н.; по Бегеју: од Темишвара од 38 н. до 42 н. од Вел. Бечкерека од 27 н. до 28 нов.

*

Течај златног и сребрног новца на будимпештанској берзи

од 19. (31.) августа.

Дукати	5 ф. 65 н.
Наполеондори (20 франака)	9 ф. 52 н.
Угарска златна рента	122 ф. 50 н.
Аустријска златна рента	124 ф. 75 н.
Угарска крунска рента	99 ф. 80 н.
Немачке државне марке (од 100 мар.) .	58 ф. 72 н.

Преглед трговине у прошлој недељи.

Махунасти плодови: Пасуљ бели крупни нови, 9 ф. — н. стари 7 ф. 75 н. до 8, пасуљица 9 ф. 25 н. до 9 ф 75 н. жути пасуљ — ф. — до — ф. — н. Сочиво 8 ф. до 15— — фор. Мак од 23 фор. до 26 фор. Све од 100 килограма.

Детелина обична од 1895. год. од 31 ф. — н. до 40 ф. — н. од 1896. од 42 ф. до 48 фор., Мухар од 5 фор. — нов. до 5 фор. 25 нов. Гра-

хорица, вика од 4 фор. 40 нов. до 5 ф. 40 нов. Све од 100 кил.

Шећер: прва врста 36 ф. — —— н.; шећер на коцке 37 фор. ——— н.; лошији 34 фор. 75 новч. франко у Будимпешти. Све од 100 кил.

Петролеј: фијуманско-амерички петролеј 22 ф.: — н. фијуманско-руски петролеј 19 ф. 25 н., салонски, оршавски петролеј 17 ф. 25 н., кроншатски петролеј 15 ф. — н., све од 100 кил. нето са 20 проц. таре са обручима, царина се узима у Будимпешти; угарски петролеј са три крста 19 ф. 50 н., са два крста — ф нето од 100 кил., нето тара инклузиве Барел иб Будимпешта.

Трговина.

НОВИ САД, 21. авг. (2. септ.). Пшеница прве каквоће 11 ф. 50—60 н. Пшеница средња 11 ф. 20—30 н. Пшеница лакша роба 11 ф. ——— н. Наполица 10 ф. 50—60 н. Јечам 5 ф. 30—60 н. Зоб 5 ф. 50—60 н. Кукуруз у зрну 5 ф. ——— н. Маст 60 ф Сланина сува 60 фор., дебела пађена 60 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	46—47 нов.
„ средњи . .	45—— нов.
„ лаки . . .	40—43 нов.

Све од 1 килограма.

Теоци .	20—24 нов. по клгр.
Јагањци	7—12 фор. по пару.
Овци .	——— фор. по пару.

*

Стање воде под Новим Садом.

20. августа било је	4.67 мет.
21. августа било је	4·65 мет.

*

БУДИМПЕШТА 1. септ. по рим. Извештај Манојла Мано Зиси, житарска и земаљских производа комисионарска радња, (Petőfi-tér 3.)

Прошле недеље као и у почетку ове недеље био је посао здраво лабав. Јефтиније цене у Америци (Њујорку) и у Француској (Паризу) особито на изјаву француског председника министарског савета Мелине као одговор на интерпелацију социјалиста, који тражаше да се скине ђумрук (царина) на страно жито, нема повода за сад да скине ђумрук, јер натеране велике цене рани у Америци проста је шпекулација, и да цене скоро морају пасти, хипнотизирало је све житне пијаце на континенту Европе. На све стране почела је цена житу спадати, такође и код нас тргла је цена знаменито натраг код свију врста ране.

Готова роба.

Жито потиско ново 78 к. квал. ф. 12·——12·25 3/м. 100 килгр.

Жито банатско ново 75 к. квал. ф. 11·60—11 60 3/м. 100 клгр.

Жито бачко ново 75 к. квал. ф. 11·80—11 90 3/м. 100 клгр.

Жито сремско ново 75 клгр. квал. ф. 11 50—11·60 3/м. 100 клгр.

Жито српско ново 75 клгр. квал. ф. 10·——10·20 3/м. транзито.

Жито румунско ново 75 кл. квал. ф. 10·20—10·40 3/м. транзито.

Раж (нова) фор. 8·30—8·60 Cassa 100 клгр.
Јечам нови фор. 6·50—7·— Cassa 100 клгр.
Зоб фор. 6·30—6·50 Cassa 100 клгр.
Кукуруз фор. 5·10—5·15 Cassa 100 клгр.
Репица (Kohl) нова ф. 12·50—13·— Cassa 100 к.

Термини нотирају:

Жито за јесен 1897. фор. 11·74—11·75.
Жито за пролеће 1898. фор. 11·72—11·74.
Раж за јесен 1897. фор. 8·68—8·70.
Зоб за јесен 1897. фор. 6·08—6·10.
Кукуруз за септ.-окт. 1897. фор. 5·12—5·14.
Кукуруз за мај-јуни 1898. фор. 5·84—5·86.
Репица (Kohl) за авг.-септ. 1897. ф. 13·30—13·40.

*

БЕЧ, 30. августа п. рим. 1897. (Извештај воловоског вашара М. Јосифовића, комисијона радња у Бечу Ст. Маркс.)

Пријављено је било свега 4937 ком. т. ј. 3782 мађарског, 324 галичког и 831 немачког соја.

Добра врста била је у много мањем броју заступљена, те је усљед тога тражња за такову и врло жива била. Слабе врсте биле су и данас јако занемарене.

Продавало се за 100 килограма живе тежине: мађарски од ф. 29 - 36, прима до фр. 38.50 галички од фор. 30—37, прима до 40·—, немачки од 32—39, прима ф., 42.—

Слабије врсте, бикови и краве од ф. 20—32.

*

БЕЧ, 31. августа по рим. (Извештај са свињског вашара од М. Јосифовића, комисијона радња у Бечу, Ст. Маркс.)

Пријављено је било свега 8358 ком. а смештено за продају 4510 назимади и 3848 тешких свиња мађарског соја.

Усљед мањег догона била је тражња опет боља. Продавало се:

Прима роба	од 49—50½	новчића
Средња „	„ 47—48	„
Лака „	„ 43—46	„
Назимад „	„ 34—44	„

на килограм живе тежине без потрошарине.

*

БЕЧ, 31. августа п. рим. (Оригинални извештај са марвеног вашара на св. Марксу од фирме Т. Бајић и Ђ. Остојић.) На данашњем вашару било је пријављено 8358 к., дошло је 4510 ком. млађе врсте, 3848 комада угојених мађ. соја —. Свега 8358 комада дотерано.

Трговина је била живља.

Продало се:

Прима роба	50—— н. изнимно 51 н.
Средња „	48—49 н.
Сремска „	47—49 н.
Назимад „	38—47 н.

Ово су цене од килограма живо мерено, изузимајући потрошарину.

Цена је сланини 55 —— ф.
„ „ масти 54 —— ф. Све од 100 кгр.

Вашар рогате марве.

На јучерашњем вашару рогате марве беше дотерано свега 4937 комада, од којих беше 2939 угојених и 1998 ком. мршавих.

Трговина је била живља.

Немачке прима — — —	41—— нов.
Мађарске „ — — —	38—39 „
Средње — — — — —	30—34 „
Слабије — — — — —	30—— „
Бикови немачки прима —	34—— „
Бикови немачки слабији —	24—29 „

од 100 килограма живо мерено, изузимајући потрошарину.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ У РУМИ.

Ред позоришних представа:

У суботу 23. августа (4. септ.) први пут: **„Завет“**. Награђена позоришна игра у 4 чина, написао Симо Матавуљ.

У недељу 24. августа (5. септембра): **„Задужбина цара Лазара“**. Слика из прошлости српске у 5 чинова с певањем, написао М. П. Шапчанин, музика од Х. Дубека.

У уторак 26. августа (7. септембра): **„Јованчини сватови“**. Шаљива опера у 1 чину, написао Масе. Ј. Д. Стефановићка, члан кр. срп. народног позоришта у Београду у насловној улози као гост! Уз суделовање митровачке варошке музике. — Пре тога. **„Честитам“**. Шаљива игра у 1 чину с певањем, написао К. Трифковић.

✝

До дна душе потресени несрећом која нас је задесила, не могосмо у први мах јавити да нам је наш драги и добри отац

ТОША КОСТИЋ

трговац крчедински

10 августа преминуо, а 11. августа на овдашњем срп. прав. гробљу сахрањен.

Приликом смрти нашег драгог покојника, примили смо са многих страна изјаве саучешћа, а приликом боловања му и погреба, указане су нам многе пријатељске услуге, на којима изричемо своју најтоплију благодарност. Нарочито захваљујемо преч. господину Стевану Јанковићу, пароху крчединском, који се при опелу у цркви дирљивим и утешним речима опростио од драгог нам покојника; преч. господину Светозару Дујановићу, пароху бешчанском, који је својим суделовањем при опелу одао последњу почаст милом нам покојнику. Даље нека је хвала господину Дру Јовану Стејићу на његовом ревносном лекарском и пријатељском заузимању; нашем драгом куму Паји Дамјановићу, у чијој кући је пружена прва помоћ нашем милом оцу; свима нашим милим суграђанима и пријатељима, као и пријатељима са стране, и свима осталим многобројнима, који су нашег драгог оца до гроба испратили.

У Крчедину, 31. августа 1897.

У име ожалошћене породице:

Др. Емил Костић, син. Емилија Мештеровић, кћи. Душан Мештеровић, зет, 395

ОГЛАСИ.

Перлеска српска православна црквена општина.

Бр. 35/1897.

Дражбени оглас.

На основу закључка овдашње срп. прав. црквене општине, од 17-ог Јула о. г. а одобреног Слав. Епар. Адм. Одбором Бр. 1131.1141/1128.897. расписује се дражба на мањак за ограђивање црк. порте, као и спољашње поправке цркве. Иста ће се одржати 1-ог (31.) септембра о. г. у 9 часова пре подне, у општинској писарници.

Предрачун на исту радњу износи 7747 ф. 71 н.

Нацрт радње као и други услови могу дневно увидити у општинској писарници од 8—12 часова до подне.

Сваки дражбеник дужан је положити 10% од горње своте пишманлука.

Одбор задржава себи право поверења.

У Перлезу 19/31. августа 1897. год.

Евгеније Илић, перовођа. 398 1—3 **Георгијевић,** председник.

ГВОЖЂАРНИЦА АНТОНИЈА ГЕОРГИЈЕВИЋА

У НОВОМ САДУ 399 1—2

потребује једног помоћника који влада српским, немачким и мађарским језиком. Ступање одма.

ЈЕВТИНИ НОВАЦ НА ЗАЈАМ!

Част ми је овим обзнанити, да посредујем набављање зајма на земљу са 5% отплатом и каматом за 40 или 50 година.

Набавку зајма обављам врло брзо уз врло малу наплату за труд од 1% по 100 форинти.

Ко жели дигнути зајма на своју земљу, или већ постојећи дуг са великом каматом на мању камату променути (конвертирати), нека се изволи обратити на мене, па нека попесе собом најновији катастерски и грунтовни извод, па ће најдуже за четир недеље добити у руке новац.

Сава Крагујевић,
397 1—3 трговац у Сенти.

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај на једно ново место учитељице овд. српске народне школе.

Плата је: 400 фор. и 100 фор. станарине; 4 хвата дрва за школу и учитељицу и 5 фор. 25 нов. за школске реквизите.

Учитељица је дужна прописане предмете и ручни женски рад предавати у разредима, које јој месни школски одбор одреди.

У В. Бечкереку, 12. (24.) августа 1897. год.

393 2—3 **Месни српски школски одбор.**

НА ЗНАЊЕ.

Мојега сина Марка Радојчића морао сам од себе одвојити, јер ме не слуша, не ради и дугове прави, а пошто нећу те његове дугове никоме да платим, то оглашавам, да истоме моме сину нико на мој рачун ништа не позајмљује.

У Черевићу, 30. августа 1897.

391 1—1 **Глиша Радојчић.**

Најбоље, најјефтиније могу се купити

НАЈМОДЕРНИЈЕ

ХАЉИНЕ

ЗА ГОСПОДУ, ГОСПОЂЕ И ДЕЦУ

само код

ХАЈНРИХА МОГАНА

НОВИ САД

главна улица бр. 3. у недељковићево кући. 356 3—20

ПРОДАЈА ИМАЊА

које се налази у близини Београда, даљина један сахат, трамвајска је железница поред земљишта а кроз средину овог тече речица.

Ово земљиште је у комплету 20 хектара и има такође два извора пијаће воде.

Ово имање продаје се из слободне руке без дуга, за готов новац а појефтино. Упитати код:

Милана Марковића кафеџије
Београд Сарајевска улица бр 21.

Es sind bis zwanzig Hectar Akerfelder zu verkaufen, von Belgrad eine Stunde entfernt, neben welchen Tramwaj trasirt ist bis Avala.

Durch mite des Feldes fliest ein schmaler Flus, und am zwei Plätze entspringt gutes Wasser.

Der Käufer möge sich wenden an

Milan Marković
Gastgeber in Belgrad
394 1—3 Sarajevska Ulica № 21.

ГОСТИОНИЦА

„КОД ЦЕНТРАЛА“ У КОВИНУ

издаје се од 1. октобра 1897. године по римском кал. за 3 године под закуп. Ближа условија могу се увидети код главног црк. тутора. Лицитација одржаваће се 12 септембра 1897. по римском кал. у 11 сати пре подне код цркве.

Српска прав. црк. општина
396 1 2 **у Ковину.**

КУЋУ

од тврдог материјала са шест соба, пред собљем, отвореним ходником, кујном, собом за млађе и подрумом на свод испод зграде; даље: перионицом, шталом, шупом за кола калдрмисаним двориштем и пространом баштом, продајем из слободне руке. За услове и цену обратити се непосредно

Катарини удов. Балта,
389 3—3 Нови Сад, Казанџиска улица бр. 14.

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА САВЕ ТУБИЋА

У ШИДУ

потребује два млађа солидна а вешта помоћника, ступање за 14 дана. 374 3—3

ЈЕДНА НЕМАЧКА ГРАЂАНСКА кућа, прима ученике на стан и рану. Упитати код

ОБЕРМИЛЕРА

Нови Сад, змијина улица бр. 10.

382 5—

Част ми је поштованој публици до знања ставити, да имам најновијих и најпрактичнијих

РАКИЈСКИХ КАЗАНА

који су мој проналазак и на који сам 1890. године на 15 година ПАТЕНТ (привилегију) добио, да само ја ту врсту правити смем.

Осим те врсте имадем и сваке друге врсте ракијских казана, котлова за прање у гвозденим пећима и сваког другог посуђа.

Преоправљам старе казане на нов систем (цилиндре) и купујем стари бакар и друге метале.

Рад ми је солидан а цене умерене. — Илустроване ценовнике шаљем на захтевање бесплатно.

Надајући се што већим поручбинама

Остајем са особитим поштовањем

Милан П. Јовановић,
казанџија у Новом Саду (Ujvidék.)

Учтиво молим сваког пријатеља, да где види сличан казан без мога имена, да буде толико добар и да ми до знања стави. 347 5 5

БАНКАРСКА И МЕЊАЧКА РАДЊА

МИРОСЛАВА СПАИЋА

У МИТРОВИЦИ

ГЛАВНА КОЛЕКТУРА КР. УГАР. ПРИВ. КЛАСНЕ ЛУТРИЈЕ

продаје класне лозове

100.000 ЛОЗОВА, 50.000 ДОБИТАКА. СВАКИ ДРУГИ ЛОЗ ДОБИВА.

Главни згодитци у крунама а. вр. у срећном случају 1,000.000, 400 000, 200.000, 100.000, 80.000, 70.000, 60.000, 40.000, 30.000, 25.000, 20 000, 10.000 и многи други већи и мањи добитци, на последак још и једна премија од

600.000 КРУНА

Цена је за прво коло 1/1 цели лоз 12 круна, 1/2 пола лоза 6 круна, 1/4 четврт лоза 3 круне, 1/8 осмина лоза 1·50 круна.

Код поруџбина поштом молим да се приложи 30 филера за рекомандацију, и 20 филера за листу вучења.

Купујем и продајем златан и сребрн новац, државне хартије од вредности, лозове сваковрсне, продајем нове велике и мале дукате. 285 10—10

Главни и одговорни уредник др. Емил Гаврила.

Српска штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду